

achtergrond

Spanje in woelige wateren Kan de Spaanse katholiek rustig gaan slapen?

Illustratie: Tomás Rico en Loreto Sales

DOOR FRANCESCO PALONI

Voor het eerst in negentig jaar was er een coalitie nodig om tot een nieuwe Spaanse regering te komen. De sociaal-democratische PSOE sloot een pact met het links-radicalere Podemos, berucht om haar antikerkerlijke standpunten. Moeten Spaanse katholieken zich zorgen maken?

Het roer is om in Spanje. Het versplinterde politieke landschap kreeg in januari een gezicht met Sánchez II. De PSOE-voorman kreeg met hangen en wurgen net genoeg steun voor zijn coalitie met Podemos. Cruciaal voor de totstandkoming van de minderheidsregering bleek de gedoogsteun van de Catalaanse separatistische partij ERC en de radicale Baskische partij EH Bildu. Het leidde tot de meest linkse coalitie in 42 jaar. De meest progressieve regering van de EU kwam tot stand na de verkiezingen van november 2019.

Nu de nieuwe coalitie in de startblokken staat, vragen veel Spanjaarden zich af wat de regering van premier Pedro Sánchez voor hen zal betekenen. Ook katholieken, die in het verleden geen al te positieve ervaringen hebben gehad met Sánchez en zijn voorganger, José Luis Rodríguez Zapatero. Zijn regering, voor het eerst ingehuldigd zonder Bijbel en kruis, voerde belangrijke hervormingen door op moreel-ethisch gebied. In 2005 werd het homohuwelijk in Spanje gelegaliseerd, in 2010 kwam het tot een verregaande liberalisering van de Spaanse abortuswet. Zapatero was ook verantwoordelijk voor de invoering van de flitsscheiding. Het leidde tot protesten van de Spaanse bisschoppen en katholieken.

KERKGEBOUWEN

Dat ook Sanchez diezelfde koers wil varen is geen geheim. De PSOE kwam de afgelopen jaren met verschillende voorstellen tegen de Kerk. Eén daarvan is het plan om het onroerend goed van de Spaanse Kerk in kaart te brengen, om na te gaan in hoeverre de Kerk rechtsgeldig eigenaar is van bijvoorbeeld kerkgebouwen, grond en heiligdommen. Volgens critici heeft het plan juridisch geen grond, de PSOE zou de publieke opinie ten onrechte willen doen geloven dat de Kerk goederen bezit die haar niet toebehoren.

Het plan maakt nu ook deel uit van het nieuwe regeerakkoord. Hoewel in de tekst het woord 'Kerk' slechts één keer voorkomt, pleit de coalitie van PSOE en Podemos onder meer voor legalisering van euthanasie. Daarnaast staan het facultatief maken van godsdienstlessen op scholen en het beperken van pro-life-activiteiten

op de agenda. Bij dat laatste wil de nieuwe regering paal en perk te stellen aan bidende pro-lifers die hulp willen bieden aan vrouwen die een abortus willen ondergaan.

Zijn er ook positieve zaken in het nieuwe akkoord te vinden? "We staan in theorie voor een regering die veel sociale zaken wil bevorderen", zegt José Beltrán, hoofdredacteur van het katholieke weekblad *Vida Nueva*. "Denk aan een menselijker migrantenbeleid en de strijd tegen armoede."

Dit is volgens Beltrán in lijn met bepaalde principes die paus Franciscus wil benadrukken, zoals ook meer aandacht voor klimaatverandering. Hoewel Beltrán de zorgen over de samenwerking tussen PSOE en Podemos erkent, vernam hij van bronnen uit *La Moncloa* (het Spaanse Torentje), dat de nieuwe regering geen oorlog wil met de Kerk.

Dat blijkt volgens de journalist uit het recente besluit om de relaties tussen staat en Kerk toe te vertrouwen aan vicepremier Carmen Calvo (PSOE). "Het geeft blijk van een uitdrukkelijke wens om Podemos buiten de relaties met de Kerk te houden, om radicalisering te vermijden." Dat het akkoord een reeks maatregelen bevat die kunnen botsen met de visie van de Kerk, is een andere zaak, vindt Beltrán.

Volgens Juan Carlos González heeft de Spaanse Kerk niets te vrezen van de nieuwe regering. Gonzalez is coördinator van de organisatie van christelijke socialisten van de PSOE. Het enige waar bisschoppen bang voor moeten zijn, is om "irrelevant" te zijn, zegt hij in een interview met *Vida Nueva*. De bisschoppen kunnen de cultuur van ontmoeting die paus Franciscus voorstaat, bevorderen, stelt González. Dat laatste is inderdaad benadrukt door de secretaris en woordvoerder van de Spaanse bisschoppen, Luis Argüello. De Spaanse Kerk is niet uit op een confrontatie, zei de bisschop tijdens een persconferentie na de verkiezingen van november. "We pleiten voor een cultuur waarbij de dialoog plaatsvindt vanuit de redelijkheid en niet alleen vanuit emoties of gevoel", aldus Argüello, die de regering een "hartelijke, maar kritische" samenwerking aanbod.

Hoewel de Spaanse Kerk zich constructief opstelt, zijn er wel degelijk zorgen over de nieuwe coalitie. Kardinaal Ricardo Blázquez zei onlangs in een interview op het YouTube-kanaal van het aartsbisdom Valladolid “onrustig” en “zeer alert” te zijn over de huidige situatie. De voorzitter van de Spaanse bisschoppenconferentie ziet een “onzekere horizon” voor zich. “Ik hoop dat er geen kampen worden gevormd. Laten we niet de pijnlijke hoofdstukken van onze geschiedenis herhalen”, zei Blázquez, doelend op de Spaanse Burgeroorlog.

Hoewel de nieuwe regering beweert een uitstekende relatie met de Kerk te hebben, zijn de eerste voortekenen niet rooskleurig. De nieuwe minister van Onderwijs kreeg het kort na de inhuldiging van de regering al aan de stok met de Kerk.

“We kunnen op geen enkele wijze denken dat kinderen toebehoren aan ouders”, zei Isabel Celáa doelend op de zogenaamde ‘ouderlijke pincode’. Die geeft ouders het recht om hun kinderen wel of niet te laten deelnemen aan schoolactiviteiten met een controversiële morele of ideologische lading. Celáa heeft inmiddels een bezwaarschrift ingediend om de maatregel ongedaan te maken, die alleen van kracht is in de regio Murcia.

MARXISTISCHE OPLEVING

Haar uitspraken schoten veel Spanjaarden in het verkeerde keelgat en leidden tot een felle reactie van Luis Argüello. “zijn geen eigendom van ouders, maar des te minder van de staat!”, tweette de bisschop.

Ook kardinaal Antonio Cañizares veroordeelde de uitspraken van Celáa. De aartsbisschop van Valencia vreest zelfs voor een opleving van het “marxistisch communisme”, door het opleggen van een “eenzijdige manier van denken en door autoritarisme en absolutisme dat onverenigbaar is met democratie”.

Dat zijn uitspraken niet zomaar uit de lucht te zijn gegrepen, blijkt uit het groeiend aantal incidenten dat tegen de Spaanse Kerk plaatsvindt. Die conclusie trekt het Spaanse Observatorium voor Religieuze Vrijheid en Vrijheid van Geweten (OLRC), dat jaarlijks een rapport over godsdienstvrijheid publiceert.

Het OLRC registreerde in 2018 tweehonderd incidenten waarbij vrijheid van religie in het geding was. In 2017 lag dit aantal op 166. Van de tweehonderd gevallen waren er 133 (66,5%) gericht tegen christenen, waarvan 109 tegen katholieken (54,5%), die daarmee het grootste doelwit vormden.

“Er sprake is van agressief laïcisme dat vooral afkomstig is van bepaalde politieke partijen die religie willen verbannen uit het publieke leven”, zegt voorzitter Maria García van het observatorium. Dat de huidige regeringspartijen PSOE en Podemos in 2018 verantwoordelijk waren voor de meeste aanvallen op Kerk en religieuze vrijheid, baart het OLRC reden grote zorg. Volgens García bereikt het antireligieus sentiment dat deze partijen uitdragen de gewone mens op straat. “Ze vinden dat religie alleen in de privésfeer beleefd mag worden en verwarren de scheiding van Kerk en staat met verwijdering van religie uit het publieke domein.”

Moeten Spaanse katholieken zich zorgen maken? De tijd zal het leren, al werkt het beleid uit het verleden én het heden in het nadeel van de regeringspartijen. In december verklaarde Argüello dat de Spaanse bisschoppen ook rustig zouden slapen als PSOE en Podemos een akkoord zouden bereiken. Een opvallende uitspraak, vanuit een interessant perspectief: “Als bisschoppen goede gelovigen zijn, slapen zij rustig omdat zij vertrouwen op de Heer van het universum.”

Een woordvoerder van de Spaanse vicepremier Carmen Calvo (PSOE) laat *Katholiek Nieuwsblad* desgevraagd weten dat de regering niet de perceptie heeft dat de Kerk en veel Spaanse katholieken bezorgd zijn over de nieuwe regering. “In feite en waarschijnlijk, hebben vele miljoenen de regering ondersteund met hun stem. De relatie tussen de staat en de Kerk blijft zoals altijd goed.” ●

Spanjaarden achterdochtig over nieuwe regering

Volgens een peiling van onderzoeksbureau Ipsos staat 42% van de Spanjaarden achter de nieuwe coalitie. 36,1% keurt de regering af en 15,4% is “beperkt akkoord”. Een meerderheid van de Spanjaarden lijkt achterdochtig over de gedoogsteun van de separatistische partijen ERC en Bildu. Binnen regeringspartij PSOE zou zelfs 50,4% het akkoord hierover met het Baskische Bildu afwijzen. Meer dan 50% van de Spanjaarden vreest voor toename van separatisme en politiek extremisme.

Bron: 20 Minutos

column

ALBERT VAN DER WOERD

Priester van het aartsbisdom Los Angeles

VUUR

Sommige mensen zijn net een uitgedroogde berm, smachtend naar een uit het raam geworpen sigarettenpeuk om in brand te vliegen. Er moet aan hun geluk een hoop ontbreken. Hoe kan het anders dat ze niet alles doen om het vernietigende vuur vanaf het begin onder controle te krijgen?

Ik heb het over hen die om het minste of geringste verontwaardigd kunnen zijn. We hebben nogal wat van die mensen in onze parochie. En dat is best vermoeiend. Als je een gesprek begint, of er een telefoontje of e-mail binnenkomt, weet je nooit welke kant het uitgaat. Vanaf het begin scan je de persoon

al: waar zit de ontsteking en waar zit het kruit? Kan ik die bom al vlug onklaar maken? Want het laatste dat je als pastoor wilt, is de hele dag bezig zijn met het blussen van grote en kleinere branden. Niet alleen put dat je uit, je kleren ruiken aan het eind van de dag nog naar de rook en je mag zelfs van geluk spreken als je geen schroeiplekken vindt.

Dit is natuurlijk een vrij algemeen verschijnsel. Het komt overal voor. Maar hier in Amerika komen er altijd een paar procenten heftigheid bij. Het Nederlandse polderen moet hier nog uitgevonden worden. Als in Nederland een vruchtbaar stuk land, ontruikt aan de chaos van het water, door verschillende partijen geclaimd wordt, is dat vaak het begin van een lang onderhandelingsproces. Je kunt elkaar niet uitmaken voor zot of voor rotte vis, want je komt elkaar altijd later weer tegen op de markt.

Amerika daarentegen is zo groot, dat iedereen de ruimte heeft om achter zijn of haar eigen omheining te leven. Het resultaat zie je in de politiek in Washington. Het is natuurlijk van de gekke, dat puur op basis van stemverhoudingen het ene Huis een president kan afzetten, en het andere kan besluiten om daar geen boodschap aan te hebben. Als je op tv van CNN

naar FOX schakelt, waan je je plotseling van het ene in het andere universum. Er is geen politiek midden. Ik had niet verwacht nog ooit heimwee te hebben naar het Nederlandse politieke geharrewar. Met VVD, CDA, ChristenUnie en D66 in één regering. En ze halen, zo lijkt het, warempel nog de eindstreep ook, met die meerderheid van één zetel in de Tweede Kamer. Vergeleken met de starre boekensteunen van Amerikaanse *powerplay* is Mark Rutte een meester-jongleur die altijd verschillende kegels in de lucht weet te houden. Zelf als er eentje op de grond valt, kan hij het afdoen met een lach.

Aan de grens van ons schoolplein is een groot bouwproject gepland met huisvesting voor bijna honderd daklozen. De ene helft van de gemeenschap haalt de encycliek *Rerum Novarum* aan om het te ondersteunen. Zij zeggen: als je hier tegen bent, kun je je eigenlijk geen katholiek noemen. De rest dreigt met rechtszaken. Zelfs tegen de parochie. Want die is kennelijk verplicht om overal in te voorzien, hoe onderbeband die ook is. Er is weinig speelruimte. De lezer van *Katholiek Nieuwsblad* snapt het wel: het wordt een spannende Vastentijd voor pastoor Van der Woerd. Alle engelen van God: bid voor ons...